

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Toletana.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68715](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68715)

PROVINCIA
TOLETANA.

ERSATI in hac Prouin-
cia, supra quingentos, su-
periore anno, sexaginta:
posteriore, quinquaginta:
adiuncti illo quadraginta
quinque, defuncti quat-
tuordecim. de altero neu-
trius rationis summa perscripta. Hæc, & alia,
suo ordine collocabuntur.

DOMVS PROFESSA TOLETANA,
& Madridianum Collegium.

TOLETI vtroque anno sexageni: e qui-
bus mortui seni, quasi ex composito æ qua-
di numeri. pertinax enim in vrbe morbus, &
nostri, dum alienæ consulunt, suæ salutis obli-
ti. neque interim alia Societatis munia deser-
ta. Inueteratæ virorum nobilium iræ, & con-
iunctorum sanguine altercationes diremptæ.
ducendi pueros per vias publicas concinen-
dis cantionibus sacris illicientes ad Catechif-
mum consuetudo reuocata, quæ aliquamdiu
erat intermissa. frequentatæ singulis hebdo-
madis elementariæ scholæ, augendo numero,
& faciendo discipulorum delectu. priore anno
enata

enata Sodalitas Beatæ Virgini sacra egregio virorum & virtutum flore adolescit : missiq; decem, altero anno sex, ad varia oppida : in quibus subleuandis, expoliendisque mira omnium fides eluxit.

M A D R I D I I, primo anno sexaginta sex : secundo, amplius septuaginta. Præter ea, quæ proximis duobus annis ordine scripsimus, cum his duobus communia, plures viginti quattuor ex iuuentutis freto sæculique ad religionis portum se appulerunt, anno posteriore : non definitus est numerus anni prioris. Secundum Paschales ferias percurrerunt plurimi varia oppida partitilaborem. Urbani septimi, quem eodem præne tempore auditum est Pontificem esse, ac fuisse, quod eum terra non caperet : mox & Gregorij Quartidecimi sollemnes exequiæ ab Apostolicis Nuntijs celebratæ. Gymnasium, ac Sodalitium crescit. exercitationes litterariæ utroque anno illustres. at secundo, conceptæ Virginis festus dies ornatus cultusque supra morem cõmunem. Lucalibus, præclara actio, ipsoque speciosa argumento, de Philippo Principe instituendo. Ceterum decorata ædes imaginibus : et domus accessione peramplâ cœnationis commodior facta.

COMPLVTENSE COLLEGIVM
& Toleranum.

COMPLVTI priore anno duo supra cen-
tum: posteriore (nimium quantum de-
creuit numerus) circiter septuaginta. Toto fe-
re hoc tempore, morbo quodam, qui in vrbe,
vicinaque incidit, laboratum est, sic, vt anno su-
periore, duo & quadraginta simul agrotarent:
decessere tres: altero anno nouem. in his fuit
Pater Ludouicus Gusmanius vir antiquæ pro-
bitatis: diuina tamen benignitate factum est,
vt qui opē ferre ciuibus agrotantibus possent,
incolumes superessent: cum præsertim alio-
rum Cœnobiolorum viti, aut impediti essent va-
letudine, aut ad sua negotia dilapsi: ita totum
onus paucis incubuit: nec quicquam tamen
omissum. collecta pecunia subuentum est plu-
ribus, & aliquot præterea adolescentibus, quo-
rum aduersabatur discendi cupiditati impor-
tuna paupertas. In varios Deo addictorum
cœtus contulerūt se multi expoliti meditatio-
nibus pijs. Superuacuum sit breuitatem se-
ctanti adijcere de incremento Parthenianæ
Sodalitatis: At scholastici nostri itare cœpe-
runt ad Academiam publicam: id visum est ef-
se gratius in commune, nec inutile rationi-
bus nostris: acuitur nempe ex mutuis congres-
sibus æmulatio discentium, & initur iuuenum
consue-

consue-

consuetudo, ingenio studioque præstantium,
non sterili fructu.

T O L E T I in Collegio fere quindeni (mi-
rum hac tempestate) integra omnes valetudi-
ne. Discipulorum magna assiduitas, ingenij
vis, & (quæ vtrique antecellit) non otiosa
sciendi cupido: pietas tanta, vt ardeant ple-
rique studio Deo famulandi. Qui ad altiores
disciplinas e nostro Gymnasio euolarunt, reti-
nent institutum menstruarum confessionis. Ma-
riana Congregatio in Xenodochia etiam, pu-
blicas custodias, & calamitosas aliquot do-
mos se extendit, aliorum commodo intenta.
Oppidi cuiusdam domina miro afflictabatur
desiderio mariti, qui in arce detinebatur.
huic, opportuno solatio Collegij moderator,
& magno auxilio oppidanis omnibus fuit.
In alio virum inter vxoremque tam graue ex-
riterat irgium, vt maritus iræ impotens vul-
nerarit vxorem. erat vterque splendida cogna-
tioni innexus: ergo concitata ambæ discordi-
motu: vocatus est sacerdos noster aliquot an-
te mensibus apud eos concionatus, breuique
effecit, Deo propitio, vt deposita animorum
contentione placatis coniugibus discordia-
rum semina eliderentur.

OCANIENSE COLLEGIUM.

AD MENSEM vsque Octobrem prioris
 anni, duodetriginta, cum tantum scholæ
 essent politioris Humanitatis: deinceps
 addito curriculo Philosophiæ auctus nu-
 merus, & triginta octo fuere. Vtroque an-
 nobini in Societatem admissi, Sodalitas Dei
 matris (inqua nobilissimus quisque) Christia-
 na præstitit officia multorum inopiæ in car-
 cere laboranti. Mulieres nonnullæ passæ sunt
 persuaderi sibi, vt acceptis viris in matrimo-
 nium honestatem coniugij præferrent liberio-
 ri vitæ. Duarum feminarum, quæ paterna egres-
 sæ domo huc se contulerant, periclitanti pu-
 dicitia occursum. Conuictorum domus aucta
 flore nobilitatis, & numero. vel ex vltima Hi-
 spania huc veniunt gratia disciplinæ. Ex Sena-
 tus consulto concessa nobis est via publica,
 quam complexi muro, cum Collegio coniun-
 ximus, perutili additamento. Adita sæpe adiu-
 taque oppida circumiacentia. in vno grauis
 seu cõtentio Monachos inter Clericosque
 de honore incessus: nec minor inter popula-
 res quosdam de nobilitate generis (periculo-
 sum vtraque dissidium trahebat) nostrorum
 ope ac consilio dirempta est. Duo quidam ne-
 glecta communionem sanguinis, plusquã hosti-
 li odio inter sese discrepantes, cū magno me-

tu

tu mali imminentis, in mutuam gratiam re-
 ducti. Ceterum cum pestilens fere esset poste-
 rior annus, morbique vagarentur, nostris non
 fuisse antea quemquam magis salubrem, meri-
 tis existimatur datum Sanctorum, quorum re-
 liquiæ illatæ in templum, honorifica pompa.
 Sed res ipsa paucis repetenda, quo plenius no-
 scatur. Ab vrbe Roma allatæ erāt in Hispaniã
 duæ arcæ sacrarum reliquiarum plenæ: magna
 pars non contemnendæ magnitudinis inscri-
 pta habebat nomina, quorum fuissent (nume-
 rabantur nonaginta) in his corpus fere inte-
 grum sancti Porcelij martyris; aliorum præ-
 rea, quorum ignota erat nomina, tibiæ sex, &
 capita duo. ostendebantur locupletes litteræ,
 quæ fidem facerēt veritatis. Pater Franciscus
 Portocarreirus huc detulit Madridio, non ea
 mente vt relinqueret: sed sacra ossa suauissi-
 mum ex se odorem (quasi compressissent hac-
 tenus) repente expirantia, fecerunt, vt de nõ
 transferendis alio cogitaret. nec paruum vim
 habuere coniunctæ nostrorum preces. igitur
 tantis hospitibus diuersorium præparatum est
 pro dignitate magnificum: sacellum, in eoque
 tabernacula tria mira elegantia operis: lipsa-
 nothecæ elaboratæ muliebri artificio amplius
 centum. dies ante tertiumdecimum calendas
 Nouembris celebritati delectus, et accidit
 quiddam, quod affirmavit ab hominum studio
 non discrepantem Dei voluntatem. nempe,
 cum

cum antecedentes dies continuatione imbriū
 fœdiac tristes fuissent, & nox proxima atrox
 & procellosa, discussæ nubes ita adaperuerunt
 cælum eo ipso die, vt ab exortu sideris aurei
 agnosceres non tam facile lætorem alium il-
 luxisse, idem tenor consequentium quattuor
 ordine fuit. Igitur cum indicta esset a Proepi-
 scopo Toletano pōpa, proceditur ab antiquissi-
 mo templo. præferuntur multæ Cruces illu-
 stres auro, sub quibus varia concinentium ag-
 mina lætificum carmen, nec deerant, qui per
 manus recte data incederent pie saltantes, mo-
 re gentis. Sub hæc terebantur lecticis singulis
 viginti quattuor hominum effigies, atque in
 his quindecim, cum tiara infulisque Pontifi-
 cio ornatu, qui meriti cælum: hac publica gra-
 tulatione perlata reliquiæ in templum no-
 strum præfulgens specioso cultu, varioque car-
 minum textu. Exposita dein in scena Diocle-
 tiani in sanctos martyres sæuitia, conuenienti
 argumento. lætum scires esse diem ac festam
 ædem, quam egregiarum animarum diuerso-
 ria aduentu hospitioque dignata essent.

PLACENTINVM, SECVRITA-
 num, Talaueranum Caruacense.

VNDE TRICENI Placentiæ. Præter do-
 ctrinam Christianã bis hebdomada binis
 locis explicatam, duo abiecere odium alioqui
 impla-

implacabile: mentem quidam interficiendi inimici, a quo grauius fuerat læsus, vt ex animo profiteretur, si ita res ferret, vltro ab eo veniam petiturum. mulier impudica sic immutata est, vt ex mala fama in bonam verterit. Anno posteriore missi duo in oppida vicina: persuasit alter plerisque confessionem totius vitæ, et cuidam, qui meditabatur vltionem interfecti cognati, remissionem offensæ. alibi incepta Sodalitas auxilio solatioque victorum. ea ne euanescat, nobilis mulier cum quadringentos aureos dedit in annuos census, fuit alij exemplo.

IN SECVRITANO terni deni. Cum maturitas simultatū relictarum a maioribus, fuentibus posteris in priorem annum erupisset, euulsa est omnino labore nostrorum: prouisumque ne amplius reuiuiscant. restituta Catechesis per dies festos, olim intermissa. illegitimæ nuptiæ, dum rite firmarentur permissu Pontificis, tantisper diremptæ. In excursionibus anniuersarij fructus. Audite rem memorabilem. Agricola quidam melioris animi quam census, læpe cum sociis nostris egerat de piis ac salutaribus rebus. cum laboraret morbo, qui ei fuit supremus, se moriturum prædixit: adiecit horam, cum canet gallus domesticus. is cum animam ageret, compos omnium sensuum ac mentis: Cedite (exclamat familiaribus) cedite: cæleste agmen aduentat.
tum

T O I L E T A N A . 64

tum conuersus in cubiculi angulum. At tu,
abi hinc, abi deforme monstrum: nihil mihi
tecum negotij est. Hæc cum diceret, feliciter
animam Deo reddidit.

TALAUERAE septemdecim, mox quinde-
cim. Priorem annum funestauit decessus Pa-
tris Francisci Lopezij, qui post duodecim an-
norum ærumnas in Brasilia toleratas, post pe-
riculosam molestamque nauigationem, in qua
a barbaris deprehensus, post ipsam denique
captiuitatem, cum hic multorum saluti ope-
ram nauat, ad certam sedem migravit finien-
di laboris. Ceterum Sodalitas Virginis addi-
ta Conuictorum contubernio est non medio-
cris scholarum ornamento. In vicino oppido
quorundam reconciliatio sacerdotum uiam
ac robur succidit seditionis pæne gliscentis.

IN CARAVACENSI quaterni vice-
ni. Vbi eminent propria, excusatum est tace-
re communia. Mira constantia Christianæ
pietatis & a Deo commendata in adolescentu-
lo quattuordecim annorum, qui institueba-
tur a nostris. Quidam ei oculum effoderat pu-
gno: nec minis ullis aut promissis adductus est
a parentibus, ut proderet nomen lædenti,
nō diu absuit merces. paucis post diebus graui
correptus est morbo, quem eo tulit animo uol-
tuque, ut numquam ingemisceret, numquam
tristior esset, cū adulesceret morbus, die quo-
dam repentina lux ingressa cubiculum præ-

st strinxit

strinxit oculos eorum: qui aderant, & puero
 abstulit potestatem loquendi. tres ipsos dies
 caruit sensu motuque: ijs elapsis, quasi alto ex-
 citus somno, clara voce iterans hæc verba.
 Iam eo, expectate: decessit cum magna signifi-
 catione voluptatis. Rapit nunc breuis altera
 narratio in alio genere. Tarraconenses inter
 ac Bathicos oppidum iacet, non tam incola-
 rum frequentia, quam erga nos benevolentia,
 permagni faciendum. erat illic iuuenis pelli-
 ce implicatus: nec ei monitor quisquam, aut
 familiaris, qui castigaret errantem: nam su-
 per nobilitatem, nota hominis audacia cum
 magno satellitio, & insania amoris: eo usque
 processerat, vt aliquot iam annis abstineret a
 Pœnitentiæ sacramento. cum huc conciona-
 tum isset vnus e nostris, vt rem cognouit, obli-
 que cœpit perstringere hominem, licet absen-
 tem. Sed is (vt sunt longæ aures potentium)
 audiebat tamen: nec tacitum ferebat: iacta-
 bat minas in sacerdotem: nisi contineret lin-
 guâ, fore ut in suggestu pro sudore detergeret
 sanguinem. nihilominus noster, haud territus
 de supremo iudicio concionem habet, deque
 pœnis, quæ manent homines peruicaces, si mo-
 nita contemnant. mater filio summam concio-
 nis recitat in modum miserantis, additque.
 Fili, quantum intelligo, detruderis ad Inferos
 æterno supplicio mactandus. magna vis diuini
 uerbi. quasi fulmen penetrauit animum. igitur
 flagitij

flagitij pertæsus, amandat domo cōcubinam,
 originem mali, aditque sacerdotem supplici
 oratione veniam petens: affirmatque factu-
 rum, quæcumque imperasset, nec recusaturū,
 si sit opus, quamquam opulentus sit & matri-
 vnicus, nuntium remittere sæculo diuitijs-
 que, quas a vitijs abesse propius arguit nomen
 affine: denique, vt saluti det operam, omnia
 omisfurum. satis habuit noster confessionem
 præcipere, & perceptionem Eucharistiæ: id fi-
 dei vinculum esse in præsens, id stabile ad pœ-
 nitentiam. Sic autem obtemperantem se præ-
 bet iuuenis afflatui diuino, vt videatur Dei
 permissu cecidisse, quo valentior resurgeret.
 At mulier quedam paupercula Collegium scri-
 psit heredem, modicæ quidem fuere faculta-
 tes (vix ducentorum aureorum) sed ingens ar-
 gumentum caritatis.

BELLOMONTENSE OPTENSE.

Collegia.

IN BELLOMOTENSI viginti: poste-
 ro anno, viginti quattuor: quod si plures
 fuissent, erat materia laboris: fauente nimi-
 rum morbo, & ægrotis certatim nostros accer-
 sentibus: cum aliæ religiosorum familiæ eo-
 dē malo comprehenderētur: voluit Deus igno-
 sci sociorum valetudini, vt pluribus præsio ef-
 sent. At priore anno duo digressi in oppidum

si a nobi-

nobile, tres menses illic commorati frugifero labore. res venales, venaliorum fraude modum supergressæ, intra terminos redactæ. Vnus e sacris Inquisitoribus Toletanis sacerdotē apud se esse voluit consiliorū participem, & socium laborum. Virgo erat iam viro pacta, & nuptiis dictus erat dies: cum quidam falsum crimen sponsæ intendit: cupiebat scilicet riuallis interuertere sponsalia, vt sponsam ad se transferret. res omnino tumebat: nec aliud expectares nisi monstrum. at vnus e nostris, id quod erat subodoratus, conuento impostori persuasit, vt recantaret probrum, & ficti criminis causam fateretur impatientiā amoris. tum placatus animus sponsi, & instauratæ nuptiæ. At in Prætorem tenui quidam ortus loco iecerat contumeliam impudenter: eam cum ille non ferendam putaret, maledicum tollere, eiusque vxorem, filios, familiam omnem vexare constituerat. sed cum intercessissent nostri, res composita est, vbi iracundia resedit.

IN OPTENSI, triceni. Ioannes Vaddillus Episcopus Conchensis, cum scholas visitandas duxisset, exceptus est ab vno e magistris Latina oratione, & a discipulis dialogo aduentitio: quem ita probauit, vt conuocatis adolescentibus coram cœtu nobilium grande eis testimonium dederit pietatis & doctrinæ. E Marianorum numero vnus in Societatem adscitus: iustis de causis alij nonnulli in
præ-

præfens omiffi. Hinc ceteros agnofce. Duo ex illis inciderunt in fenem & anum (coniuges erant) ætate morboque affectos, neque a re folam, fed etiam a fpe omni derelictos: cum fubiffet miferatio, eorum cura fufcepta eft. mane interuiffi quotidie & uefperi, adiutique rebus neceffarijs: quod & præftitum quamdiu naturæ debitum foluerunt. Excursionum follemnis labor ac fructus.

COLLEGIUM OROPESANVM.

COEP TVM ERAT hoc Collegium Anno huius sæculi fexagefimo nono: atque in eo fcholæ pueritiæ ad humanitatem informandæ: multique ex eo prodierant utiles Societati. fufteñtatur Domino Francifco a Toletto Peruano Prorege fuppeditante quod efferet opus: is moriens dotarat Collegium, fed adiectis legibus abhorrentibus ab instituto difmiffum eft anno octogefimo fecundo. a quo tempore elapfis octo annis, Dominus Ioannes Aluarus a Toletto Comes Oropefanus, ac Domina Ioanna Escalonæ Dux, frater, & fofor, egerunt de moderandis condicionibus, quas dixiffet patruus, ne Collegio obeffent: deque re ditibus augendis. Igitur reftitutum eft fupere riore anno; nempe huius sæculi nonagefimo, Martio mense. affignata pecunia ad ftructuram domus, ad neceffitatem bibliothecæ, &

super cetera ad ædificationem templi. Septimodecimo calendas Maias, magna oppidi & Toparchæ lætitia, parique gratulatione gentium proximarum, initium factum docendi. drama elegans singulari artificio & apparatus præclare stetit. at Collegium instructum aulais & multigenis versibus, quos pictura illustrabat, numquam ornatus visum: ita & parietes ipsi Oropesano Comiti gratias agebāt. materiam suggerebant laudes fundatoris: siue cælibem eius uitam celebrarent poetæ cælo dignam, siue auctum ornatumque ualetudinarium pauperibus curandis, siue Clericos septem qui suauis modulatione quotidianas preces Deo persoluant. Campus porro magnus Seminarium alendis ad deceniū scholasticis, qui ad excellentem aliquem doctrinarum gradum premente inopia se extollere nō possent, voluit delectum hūc haberi a moderatore Collegij nostri: sed inuidiosum munus delegari placuit ad viros extrernos. magni ex utroque Collegio fructus sperantur. In nostro uersari plurimum viginti. Anno posteriore Pater Petrus Alemazornus antiquus incola huius Collegij decessit: triginta quinque ānos in Societate posuerat, numquam otiosus: lætus migrabat, ut rediisse vidit Collegiū, quod sapius prædixerat futurum, non irritō euentu. Ceterum ut aliquid de Oropesanis. remisit vnus nostro rogatu iniuriā alapæ acceptæ. eius exemplum

plum & quædam mulier sequuta est. Sodalitium Annuntiatæ Virginis inceptum, institutum certamen, poeticum, oratorium, historicum die sancti Bernardi, quem Collegium tutelarem habet, coram Comite, Carthaginensi Episcopo designato, qui ea luce in templo nostro operatus, & apud nos familiariter pransus est. Atque hæc quasi fundamenta iacta Oropefani Collegij.

VILLAREGIENSE, MVRCIENSE,
Conchense, Collegia.

IN VILLAREGIENSI sexaginta alias, alias, octoginta. Coacta hic Congregatio Prouinciæ Patrum Maio mense superioris anni, satis commodo loco. Anno posteriore vitam cum morte commutauit Domina Hieronyma fundatrix nostra: Societatem heredem fecit. ei nos, viroque eius Domino Ioanni, qui olim præcesserat, fundatori item nostro, in hoc Collegio omnia debemus.

IN MVRCIENSI quinquageni quini, aut seni. In magno licet alieno ære exornatum est templum: additique inaurati clauisacello cuidam, vt receptaculo sacrarum reliquiarum. Adolescentium, qui se Virgini dicarunt, magna pietas: præcipuo in pulibcas custodias studio feruntur, quas alunt quotidie collectitia stipe. Tres priore anno complexi

nostram Societatem : quod & fecerunt totidē
 alij vtilis officijs domus. At vnus quidam im-
 pudicitiae aestu concitus, vt quæreret fugam,
 in suburbanum concessit : hic dum agitur
 fluctu obscenarum cogitationum, tacitusque
 in tristitia permanet, conspicatur hominem
 specie sacerdotis iuxta ætate ac supercilio
 venerandi interroganti, carita demisso vul-
 tu, deiectoque animo esset (vt plerumque in
 dolore effusi sumus) non reticuit causam. tū
 oblati campus seni suam prudentiam ostendā
 di ex multarum rerum vsu collectam: disseru-
 it in hanc sententiam plura, iaciens interea
 in iuuenis mentem occultum venenum. impu-
 rares multiloquiū (nisi additum esset consiliū
 pestilens) uitio senectutis. suadet volonta-
 riam mortem: hanc esse miseriam homini
 finem: & ne re dilata refrigesceret iam lin-
 guæ flabello incensus furor, restem offert. Dedi
 (inquit) modo consilium, nunc accipe reme-
 dium. Cohorruit iuuenis: an quod miseri op-
 tant magis absentem mortem, quam rapiant
 præsentem? an quod non deseruisset Deipa-
 ra clientem suum? dein vt se collegit, Adibo
 (inquit) vnum e Patribus Collegij: is quod
 mihi super hac re dederit consilij, id sequar.
 Disputare contra ille alter, & aduersum niti,
 multa que ac probrosa in nostros ingerere:
 quæ contempsit iuuenis, & latrantem deseru-
 it. it recta ad nos: in vestibulo ipso se repelli
 sen-

sentit quasi manu iniecta: sed pernicit tamē
 inuocato numine. conuenit sacerdotem: is cū
 detegit insidias dæmonis, ne frustra esset, fe-
 cit. idem dæmon, qui sub scabello latitans vbi
 erat adolescens, scenam omnem euertit, non
 occultato motu: aperto igitur iam malo non
 difficile fuit adhibere medicinam: Ceterum
 mulier, quæ impura vita perdiderat animam,
 cum vno e sodalibus sermone habito melio-
 ra cœpit respicere: ab eodem mox adiuta sup-
 peditato victu, donec uiro tradatur. nimirum
 norat bonus adolescens plus operis in eo esse
 vt proposita custodias, quam vt honesta pro-
 ponas. Nunc iam vt exeamus e scholis: Duo
 primarij ciues cū lite quadam inueterauerant,
 e qua graue odium: et nōnumquam manus cō-
 ferta. componere eos voluere viri doctrina
 & auctoritate præstantes, sed condiciones nō
 conuenerant. Deo ita disponente, in eorum
 alterum incidit vnus e nostris, opportunaque
 oratione eum, & mox fratris filium, ad quem
 lis ex hereditate pertinebat, sic permulsit, vt
 controuersia sit finita, & inita pax, eaque pu-
 blicis litteris ac testibus firmata. Nec minus
 prospere laboratum in viris duobus ambigen-
 tibus de summa aureorum sexaginta millium:
 concordati etenim, re integra de nostrorum
 consilio ad tres arbitros relata. Quanti nos ci-
 uitas factat, vel ex eo perspicias, quod cum
 huc accessisset Pater Prouincialis, certi qui-
 dam

dam viri missi sunt, qui de nostrorum opera in omnem ordinem atque ætatem strenue impensa, grates agerent amplissimis verbis nomine Senatus. rarus hic honos, nec nisi viris principibus, aut Antistibus sacrorum solitus haberi. huc etiam referri poterat liberalitas civium in ægrotos nostros, quorum magnus priore anno numerus fuit, nisi maiora excelluissent.

IN CONCHENSI, quindecim, aut septemdecim. Pueri quadringenti primas docentur litteras, & elementa religionis. audiuntur auide conciones, efficacia magis spiritus, quam volubilitate linguæ. Consultum pauperibus maxima asperitate hiemis comparato victu ad famem, flammadorumque numero lignorum ad vim frigoris pellendam. Virum quemdam duo interfece- rant, mox comprehensi deposcentibus inimi- cis, daturi erant pœnas iudicio ac legibus, quod est proximū vltioni: iamque aderat dies ipse, atque adeo hora: cum interea vnus e no- stris sacerdotibus exorat iudicem breue spa- tium: it ad propinquos interfecti, Deoque dan- te vim dicendi veniam damnatis obtinuit, nō tam iure defensionis, quam Christianæ pietatis obtentu: vt reuixisse diceres homines fere se- pultos. Reconciliati equites duo, quorū vter- que alteri mortem machinabatur. alij itē pla- cati discordes. vincti ære alieno liberati: lo-
cata-

catæque nonnullæ honeste, quæ prius turpi-
ter victitabant. Ceterum tanta opinio Socie-
tatis, vt Gomesius Zapata Conchensis Episco-
pus cum in morte relinqueret aureos decies
mille vniuersam per diœcesim pie distribuen-
dos, ei muneri præfecerit Rectorem & socios
Collegij, de quorum fide prudentiaque mini-
me dubitaret.

MISSIONES ALIQVOTE VA-
rijs Collegijs.

ET SI DE MISSIONIBVS aliqua in-
teriecimus in singulis fere Collegijs, quæ-
dam tamen, quæ accepimus seorsum, redde-
mus bona fide. Igitur ex Optensi Moratam
(nomen oppidi est non ignobilis ad ripam Ta-
gi) extortus oppidanorum precibus iuit sacer-
dos cum socio, & honorifice exceptus. Gratif-
simum visum munus instituendæ pueritiæ ad
Christianam doctrinam. Vel ex quattuor con-
cionibus tantus fructus, vt qui semel anno cõ-
municarent, reijcerentque confessionem in
extremam Quadragesimam, fere omnes v-
tramque præstiterint ieiunio ineunte. Daimel-
ium oppidum est in Oretanis, ita plenum liti-
giorum ac simultatum, vt nemo fere sit, quem
ea pestis non attingat. huc profectus sacerdos
non attigit quidem vulnera, quæ cum sanare
non posset, præter odium cõmune nihil mere-
retur

retur, sed ad frequentanda sacra mysteria, atque abstinendam animā a labe vitiorū, est saepe omnes nec inutiliter adhortatus. Sodalitas Virginis magnos progressus habet: decimo quinto quoque die cælesti dape vescuntur: ceterum ipsa expetitur saepe a proceribus tanto ardore mentis, vt lacrimas plerumque adhibeant precatrices. Oppidi quidam significat (nomen est dignitatis) quamuis opulentus ac nobilis, cum cuperet admitti, genua etiam flexit. Utilitatem multorum consideres, siue in vita mutata, siue in pellicibus exactis. Excipiendis omnium confessionibus, præter Monachos Carmelitanos, triginta sacerdotes non erant satis: inciderat enim nostrorū aduentus in tertiam Dominicam Quinqueagesimæ, quam Deipara dicatam habent. quam lætū fuerit oppidum in eius diei peruigilio, haud facile explicem. Aspiceres prima nocte collucentes fenestras crebris luminibus apteque dispositis: iactos in sublime radios scissum per aera crepitantibus flammis ignifero sulco. audis ses campani æris lætificos sonos, ac multo magis hominum voces ad crastinam communionem sese vicissim inuitantium mutuo hortatu. communicarunt hominum circiter quater milia. magis admirere numerum, si gentem cōsideres durā atque agrestem. sed emoluit omnia atque excolit amor diuinus. addita sunt ad concelebrandam lætitiā instrumenta

ra musica, vt tibiae tubaeque: symphoniaci ipsi
 conducti, vt quot mensibus adsint die certo.
 vsu enim compertum est in pijs quoque rebus,
 praesente iucunda aliqua voce conspirare mul-
 torum consensum. Ceterum sacerdoti no-
 stro Deus adfuit, siue concionanti, siue a
 concione confessionibus statim nauanti ope-
 ram sine interuallo. Ex quo & factum est, vt
 deuij multi sint rectum uitae iter ingressi.
 Mulier ad amatorem missis subinde litteris,
 vicissimque ab eo acceptis, impudicum amo-
 rem diu nutrierat: sed audita concione qua-
 dam ita conterrita animo est, vt arculam ar-
 canorum recepticem & consciam aperire non
 auderet, rata abreptum se iri a daemone, qui
 in ea delitesceret, ita clavis sacerdoti cuidam
 tradita epistolis inflammandis. Utilitate vul-
 go omnes vel ex eo praedicabant, quod cum in
 conuiujs olim circulisque loquendi materia
 passim proposita esset aliorum vita, & (quae iu-
 cunde influit in aures) obtrectatio, nunc con-
 uerso argumento, proximorum virtus, rerum-
 que sacrarum commemoratio sermonem om-
 nem occupet, cum proposito aemulandi. Ex
 Placentino, toto anno sacerdos Magdaleniani
 commoratus: vnde in adiacentia frequens ex-
 cursus, ad confessiones vocatus saepe, & inter-
 dum ad moribundos sub noctem. conuenere
 montani agricolae magno numero, difficili li-
 cet via ac lutosa, ardenti quarentes studio pur-
 gatio-

gationem animarum. Ex eodem missi duo Aldeam nouam. oppidum hoc duobus constat templis, alterum Placentino, Cauriensi alterum Episcopis parat. hoc vtilior missio, quod nemo nostrum huc antea penetrarat. profuit natura gentis, quæ etsi indocta ac simplex, non tamen indocilis, aut falsi tenax. Duorum populorum sedatæ rixæ, quæ prælium minabantur. Redeuntem ex hac missione sacerdotem Deus vocauit, vt digne muneraretur: quod vbi oppido innotuit, perinde ei, vt si defunctus esset Episcopus, parentarunt perpetrato sacrificio, cum sacerdos qui fecerat, conuersus ad populum iussisset breuem precationem pro anima mortui, tantus excepit cum eiulatione fletus omnium, vt nihil grauius accepturi fuisse viderentur. Præter hos, expediti alij in oppida nouem. nuda nomina non pono, neque aliud præterea addo: satis existimans, ex ijs quæ dicta sunt superius, specimen quoddam capi potuisse.